

Radoslav Repický | Krtkovia, akryl na plátne, 110 × 150, 2007

REFLEXIA **Per X I Meant All**

ZUZANA HUSÁROVÁ

*I'm so afraid
Something is broken now
Too much been said
To wipe it clean somehow¹*

Pokúšame sa uchopiť zmysel vesmíru, sveta, ľudskosti, našej existencie, načrtnúť zmysel dní a miest, vytvoríť si predstavu o zmysle nášho konania, problémov, úsmevov, bolesti, chcenia... „Ak sa nám zdá, že nevieme nájsť nejaký vzorec alebo

zmysluplnú štruktúru vo veľkom množstve impresií, ktoré na nás okolie vysiela, sami si nejaké vytvoríme.“² Zvykli sme si na prchavú vôňu signifikancie, na vdychovanie pre nás jedinečných významov, ktoré každý druhý cíti s inak podmani-

¹End.user. Slová v piesni „Choppin Lambs“ z albumu Run War (2005, Ad Noiseam).

²Pozri MANGEN, Anne. New narrative pleasures? A cognitive-phenomenological study of the experience of reading digital narrative fictions [online]. 2006 [cit. 2009–12–16]. Dostupné na internete: <http://ntnu.diva-portal.org/smash/get/diva2:123332/FULLTEXT01>. s. 160.

vou štipkou fragrancie. Táto túžba po jedinečnosti zmyslu a jedinečnosť túžby po zmysle sa zrkadlia i v dejinách literatúry. Zdroje týchto túžob sú naozaj rozmanité, avšak túžby samotné sú poháňané pokusom o originalitu a popularitu vyjadrenia. Od tradičnej literatúry až po experimentálnu sa autori snažia čitateľov prilákať, zaujať, nadchnúť — a to skrz škálu motívov, tém, charakterov a rozprávačov, poetiku obsahu, estetiku evokácií, invokáciu fonetiky, novosť formy či implementáciu medialít. Táto chuť vábiť čitateľov súvisí s ľudskou potrebou predstaviť svoje vnímanie „sveta“ — čím viac ľudí daný hlas začuje, tým bude silnieť. Témy výpovedí dosahujú na jednej strane tolku rozmanitosť a na druhej strane sú také repetitívne, že to niektorých viedlo až k myšlienke „napísať knihu o ničom... knihu temer bez subjektu“ (Gustav Flaubert)³ či k názoru, že „pravý autor nemá vôbec čo povedať. Má len spôsob rozprávania. Musí svet vytvoriť, ale z ničoho, z prachu.“ (Alain Robbe-Grillet)⁴. Hoci toto zameranie novosti príbehov na originalitu formy definuje literárne písanie avantgardných smerov, niektoré pokusy siahajú omnoho ďalej (Publilius Optatianus Porphyrius — 4. stor., kombinatorická poé-

zia v baroku,⁵ tzv. citrakavya — figuratívna poézia v sanskrte⁶ a mnohé iné). Pocit vyčerpanosti príbehov však nedosahovali iba autori minulého storočia — pisár Khakheperresenb sa približne 2000 rokov pred Kristom vyjadril, že prišiel na scénu príliš neskoro.⁷ Pokusy o nové formy poetického vyjadrenia viedli ku konceptom, ktoré rozrušujú tradičné esencionalistické chápanie znaku a písma ako nemateriálnych entít, určených na komunikovanie významu. Vizuálna poézia, konkrétna poézia, zvuková poézia, kinetická poézia, digitálna poézia, kódová poézia, hypertextová poézia, generatívna poézia a iné druhy „poetickej performancie“ sa s čitateľom hrajú nielen na úrovni významu, ale k hre nabádajú aj formou. Loss Pequeno Glazier vníma porozumenie inovatívnym poetickým praktikám 20. storočia ako kľúčové pre uvažovanie o digitálnej poézii.⁸ V týchto experimentálnych tendenciách v literatúre sa popri „poetickej performancii“ prejavuje aj performativita programovateľného média. Digitálne slová vo víre svojho tanca a spevu „poskakujú a trasú sa, kvikajú a miznú“⁹ a po hŕstke piruet v latentne sa opäť privinú na „vnútornú“ plochu interfejsu v očakávaní ďalšieho impulzu.

*Bielu obrazovku mĺkva zrazu pohlcuje smršť písmen — bez systému, usporiadania, poriadku.
Chaos prerušil líniu vety, písmená vyklzli z hraníc slov, významy vzlietli a pohltli ich vdych...
Mám strach... vydala som zo seba príliš mnoho... očitám sa v mieste bez návratu...
V tých slovách bolo všetko... bola som v nich ja.
Tými slovami som chcela povedať všetko —
A nakoniec tým všetkým som bola ja.*

autorka je teoretička digitálnej literatúry

³Pozri Gustave Flaubert, Jerry Seinfeld, and the death of Michael Jackson. In felix hominum [online]. 26-06-2009 [cit. 2009-12-18]. Dostupné na internete: <http://joewalker.blogspot.com/felixhominum/2009/06/gustave-flaubert-jerry-seinfeld-and-the-death-of-michael-jackson.html>.

⁴ROBBE-GRILLET, Alain. For a New Novel. Evanston: Northwestern UP, 1996, s. 45.

⁵V tejto súvislosti pozri napr. SCHÄFER, Jürgen. Literary Machines Made in Germany: German Proto-Cybertexts from the Baroque Era to the Present. In Cybertext Database [online]. Ed. Markku Eskelinen, Raine Koskimaa. Jyväskylä: University of Jyväskylä, 2006 [cit. 2008-10-24]. Dostupné na internete: <http://cybertext.hum.jyu.fi/index.php?browsebook=5>.

⁶V tejto súvislosti pozri napr. JHA, Kalanath. Figurative Poetry in Sanskrit Literature. New Delhi: Motilal Banarsidass, 1975. 228 p.

⁷„Would I had phrases that are not known, utterances that are strange, in new language that has not been used, free from repetition, not an utterance that has grown stale, which men of old have spoken.“ Pozri BARTH, John. The Literature of Relenishment. In The Friday Book. Baltimore: The John Hopkins University Press, 1984. s. 193 – 206.

⁸GLAZIER, Loss Pequeno. Digital Poetics: The Making of E-Poetries. Tuscaloosa: University of Alabama Press, 2002. 213 p.

⁹STREHOVEC, Janez. Decentralizácia knihy: technoliteratúra v kybernetickom priestore. Prel. Karol Chmel. In Vlna, roč. 2, 2000, č. 3, s. 36.